

MONIKA BINAROVÁ – JAROSLAVA DOSEDLOVÁ

ŽIVOTNÍ SPOKOJENOST VE VZTAHU K FYZICKÉ ATRAKTIVITĚ

Souhrn: Příspěvek se zabývá vztahem mezi životní spokojeností a fyzickou atraktivitou mladých lidí. Výzkum probíhal formou fotografování vybraného vzorku 60 studentů filozofické fakulty MU. Fotografování studenti vyplnili dotazníky, ve kterých subjektivně ohodnotili svou vlastní fyzickou atraktivitu a také míru své životní spokojenosti. Fotografie následně zhodnotilo 60 nezávislých posuzovatelů (také studentů), jejich skóry pro nás představovaly hodnoty objektivní fyzické atraktivity. Ve shodě s jinými zahraničními výzkumy jsem zjistili, že zatímco mezi subjektivně vnímanou fyzickou atraktivitou a životní spokojeností je vztah pozitivní a statisticky významný, neplatí toto zjištění pro vztah mezi objektivní fyzickou atraktivitou a životní spokojeností. Statisticky významný vztah jsme rovněž našli mezi spokojeností s vlastní fyzickou atraktivitou a životní spokojeností.

Klíčová slova: fyzická atraktivita, životní spokojenost, subjektivní vnímání atraktivity, objektivní vnímání atraktivity, důležitost (významnost) fyzické atraktivity

Naše kultura vytvořila mýtus dokonalého těla, jehož důsledkem může být pocit studu a snížené sebeúcty v důsledku subjektivně vnímaných tělesných nedostatků. Zatímco v minulosti bylo tělo vnímáno spíše jako nástroj k přežití a zachování sebe sama, v dnešní době se značně zvýšily nároky na ně kladené – je považováno za objekt hodnocení, měření a tvarování. Již desetileté děti citlivě vnímají nedokonalosti vlastního těla a snaží se splňovat kulturní normy týkající se vzhledu. Otázkou je, zda s narůstající fyzickou atraktivitou roste i pocit spokojenosti.

Výzkumné studie, které se zabývaly těsností vztahu fyzické atraktivity a subjektive well-being (osobní pohody), se od sebe výsledkově příliš neliší. Campbell, Converse a Rogers (1976) na rozsáhlém reprezentativním vzorku Američanů našli pouze malou korelaci mezi těmito proměnnými. Ve studii, kterou provedli Noles, Cash a Winstead (1985, cit. dle Diener, 1995b), byl nalezen záporný vztah mezi fyzickou atraktivitou a negativní afektivitou. Protože však Feingold (1992) ve své metaanalýze 34 studií našel celkově nevýznamný vztah mezi různými formami negativní afektivity a SWB, nemůže vysvětlovat výše zmíněný výzkum vztah fyzické atraktivity s celkovým SWB právě z důvodu absence vztahu mezi SWB a negativní efektivitou (cit. dle Diener a kol., 1995b). V již zmíněné studii

Dienera a kol. (1995b) nebyl rovněž nalezen těsnější vztah mezi fyzickou atraktivitou (objektivní) a SWB.

Co se týká pocitu životního štěstí, Diener se svými spolupracovníky (1999) ho vymezili jako pocit subjektivní pohody (subjective well-being, zkráceně SWB) složený ze tří komponent:

- emocionální odpovědi
- uspokojení v různých oblastech života
- celkového posouzení životní spokojenosti.

V naší studii pojmáme životní spokojenost jako kognitivní složku subjektivní pohody, tedy to, jak lidé hodnotí svoje životy.

1. Cíl výzkumu

Cílem našeho výzkumu je zjištění, jak fyzická atraktivita mladých lidí souvisí s jejich životní spokojeností. Chceme se zaměřit na posouzení subjektivně a objektivně vnímané fyzické atraktivity jako prediktorů životní spokojenosti. V úvahu bereme rovněž důležitost fyzické atraktivity pro jedince a jeho spokojenost s vlastním vzhledem.

Na základě studia dostupné odborné literatury jsme stanovili následující hypotézy:

A1) Subjektivně vnímaná fyzická atraktivita jedince statisticky významně koreluje s jeho životní spokojeností.

A2) Mezi objektivně posouzenou fyzickou atraktivitou a životní spokojeností jedince není statisticky významný vztah.

B) Subjektivně vnímaná fyzická atraktivita je lepším prediktorem životní spokojenosti než objektivně posouzená fyzická atraktivita.

C) U lidí, pro které je jejich fyzická atraktivita značně významná (důležitá), je vztah mezi subjektivní fyzickou atraktivitou a životní spokojeností těsnější než u lidí, pro které je jejich fyzická atraktivita nedůležitá nebo pouze průměrně důležitá.

D) Existuje statisticky významný vztah mezi subjektivní spokojeností s vlastní fyzickou atraktivitou a životní spokojeností.

2. Metoda

2.1. Výzkumný soubor

Výzkum byl proveden na souboru studentů Masarykovy univerzity (N=60, z toho 31 mužů a 29 žen, průměrný věk byl 20,9 let, v rozsahu od 19 do 27 let). Tito respondenti byli dále hodnoceni VŠ studenty, kteří představovali nezávislé posuzovatele (N=50, z toho 25 mužů a 25 žen, průměrný věk byl 21,8 let, v rozsahu od 19 do 26 let). Respondenti i posuzovatelé participovali na výzkumu

dobrovolně. Výzkum se odehrával v knihovně FF, kde byli respondenti požádáni o vyfotografování se a následně vyplnění dvou dotazníků. Přibližně 25% dotázaných odmítlo. Kritériem pro zahrnutí do souboru byla dobrá znalost češtiny a odpovídající věk. Přibližně 1/6 respondentů projevila zájem o zaslání výsledků.

2.2 Výzkumná metodika

Škála životní spokojenosti

Úroveň životní spokojenosti jsme zjišťovali pomocí Škály životní spokojenosti (Satisfaction With Life Scale) od Pavota a Dienera (1993), která je tvořena 5 položkami. Respondenti vyjadřovali míru souhlasu či nesouhlasu s jednotlivými položkami na škále od 1 do 5 (1 – vůbec nesouhlasím, 2 – spíše nesouhlasím, 3 – nemohu se rozhodnout, 4 – spíše souhlasím, 5 – zcela souhlasím). Pro analýzu bylo použito součtové skóre, které při pěti položkách Škály životní spokojenosti nabývá hodnot od 5 do 25. Škála je skórována tak, že vysoké skóre znamená vysokou úroveň životní spokojenosti.

Dotazník fyzické atraktivity pro nezávislé posuzovatele

Objektivní fyzická atraktivita respondentů byla měřena pomocí Dotazníku fyzické atraktivity pro nezávislé posuzovatele, který jsme vytvořili. Posuzovatelé hodnotili respondenty podle dvou předložených fotografií každého z respondentů, z nichž jedna zobrazovala obličej a druhá celou postavu. Na základě těchto fotografií hodnotili posuzovatelé u každého respondenta tři typy fyzické atraktivity: jeho fyzickou atraktivitu obličeje (u posuzovatele č.1 proměnná v1, u posuzovatele č.2 proměnná v4..., u posuzovatele č. 50 proměnná v148), fyzickou atraktivitu těla (u posuzovatele č.1 proměnná v2, u posuzovatele č.2 proměnná v5..., u posuzovatele č. 50 proměnná v149) a celkovou fyzickou atraktivitu (u posuzovatele č.1 proměnná v3, u posuzovatele č.2 proměnná v6..., u posuzovatele č.50 proměnná v150). Tímto způsobem jsme vytvořili 150 proměnných v1–v150 (jelikož každý posuzovatel přiřadil respondentovi 3 hodnoty za tři typy fyzické atraktivity, přičemž posuzovatelů bylo 50), které značily jednotlivé hodnoty všech respondentů. Posuzovatel č.1 ohodnotil všechny respondenty pomocí proměnných v1, v2 a v3, posuzovatel č. 2 pomocí proměnných v4, v5 a v6 a ..., posuzovatel č.50 pomocí proměnných v 148, v149 a v150. Každému z respondentů tak byly přiřazeny hodnoty proměnných (v1...v150) a to hodnocení jejich fyzické atraktivity obličeje jednotlivými posuzovateli (v1, v4, v7...v148), hodnocení jejich fyzické atraktivity těla jednotlivými posuzovateli (v2, v5, v8...v149) a nakonec hodnocení jejich celkové fyzické atraktivity všemi jednotlivými posuzovateli (v3, v6, v9...v150). Hodnocení bylo vyjadřováno prostřednictvím stupnice 1–10, přičemž 1 značilo zcela neatraktivní a 10 mimořádně atraktivní. Skór objektivní fyzické atraktivity byl vytvořen tak, aby nejvyšší možná dosažená hodnota objektivní fyzické atraktivity byla 10, nejnižší 1. Proto jsme u každého respondenta sečetli všechny skóry, které získal od všech posuzovatelů – dohromady tedy 150 skórů, které jsme následně vydělili číslem 150, tedy počtem

posuzovatelů (50) vynásobeným počtem typů fyzické atraktivity (3). Pro výpočet celkového skóru objektivní fyzické atraktivity jsme použili následující vzorec: $(v_1+v_2+v_3+v_4+v_5+v_6+\dots+v_{148}+v_{149}+v_{150})/150$. Vysoké skóre znamenalo vysokou míru objektivní fyzické atraktivity.

Dotazník fyzické atraktivity pro respondenty

Druhý námi vytvořený dotazník Dotazník fyzické atraktivity pro respondenty zjišťoval subjektivní fyzickou atraktivitu respondentů, míru důležitosti jejich fyzické atraktivity a spokojenost s vlastní fyzickou atraktivitou. Subjektivní fyzickou atraktivitu hodnotili respondenti také na stupnici 1–10 a rovněž posuzovali fyzickou atraktivitu svého obličej, svého těla a celkovou fyzickou atraktivitu. Pro získání celkového skóru subjektivní fyzické atraktivity jsme u každého respondenta sečetli skóry, které si udělil za vlastní fyzickou atraktivitu obličej (A), těla (B) a celkovou fyzickou atraktivitu (C), a následně jsme toto součtové skóre vydělili třemi, tak aby nejvyšší možná dosažená hodnota byla opět 10, nejnížší možná 1. Vzorec byl tedy následující: $(A+B+C)/3$. Vysoké skóre znamenalo vysokou míru subjektivní fyzické atraktivity. Míru důležitosti vlastní fyzické atraktivity hodnotili respondenti na stupnici 1–5 (1 – zcela nedůležitá, 2 – spíše nedůležitá, 3 – průměrně důležitá, 4 – dost důležitá, 5 – velice důležitá). Spokojenost s vlastní fyzickou atraktivitou hodnotili respondenti taktéž na stupnici 1–5 (1 – zcela nespokojeni, 2 – spíše nespokojeni, 3 – průměrně spokojeni, 4 – velmi spokojeni, 5 – naprosto spokojeni). Pro analýzu u obou posledně jmenovaných proměnných byl použit skór, který respondenti označili.

Všechny tři dotazníky byly administrovány standardním způsobem.

2.3 Zpracování dat

Pro zjišťování vztahů mezi životní spokojeností a objektivní fyzickou atraktivitou, životní spokojeností a subjektivní fyzickou atraktivitou, subjektivní a objektivní fyzickou atraktivitou jsme použili Pearsonův korelační koeficient. Pro zjištění vlivu důležitosti vlastní fyzické atraktivity na těsnost vztahu subjektivní fyzické atraktivity a životní spokojenosti jsme soubor nejdříve rozdělili na respondenty, pro které byla jejich fyzická atraktivita nedůležitá nebo pouze průměrně důležitá, a na ty, pro které byla důležitá hodně. Dále jsme provedli korelační analýzu – Spearmanův koeficient pořadové korelace. Spearmanův koeficient pořadové korelace jsme použili i pro změření těsnosti vztahu mezi spokojeností s vlastní fyzickou atraktivitou a životní spokojeností. Pro výpočet prediktorů životní spokojenosti byla použita vícerozměrná regrese, nezávislými proměnnými (prediktory) byly subjektivní a objektivní fyzická atraktivita, závislou proměnnou životní spokojenost. Výpočty byly provedeny pomocí statistického programu STATISTICA.

3. Výsledky a jejich interpretace

1. Deskripce hlavních charakteristik proměnných: životní spokojenost, subjektivně vnímaná fyzická atraktivita a fyzická atraktivita objektivně posouzená nezávislými posuzovateli (viz. tab. 1,2,3)

V míře životní spokojenosti jsme nenalezli statisticky významný rozdíl u mužů a žen, taktéž tomu bylo u subjektivní fyzické atraktivity. Pomocí t-testu pro nezávislé výběry jsme však zjistili statisticky významný rozdíl v míře objektivní fyzické atraktivity u mužů a žen. Ženy jako podsoubor byly považovány za objektivně krásnější než podsoubor mužů ($t=-2,3$; $p<0,05$). Zjistili jsme také, že subjektivní fyzická atraktivita koreluje pozitivně s objektivní fyzickou atraktivitou. Hodnota korelace byla 0,28 ($p<0,05$).

Tabulka 1. Charakteristiky proměnné životní spokojenost.

Skupina	Počet osob	Průměr	Minimum	Maximum	Sm. odch.
Muži	31	18,25	6	25	4,44
Ženy	29	17,55	11	23	3,9
Celkem	60	17,91	6	25	4,17

Tabulka 2. Charakteristiky proměnné subjektivní fyzická atraktivita.

Skupina	Počet osob	Průměr	Minimum	Maximum	Sm. odch.
Muži	31	6,12	1	8	1,82
Ženy	29	6,26	3	8,66	1,55
Celkem	60	6,19	1	8,66	1,68

Tabulka 3. Charakteristiky proměnné objektivní fyzická atraktivita.

Skupina	Počet osob	Průměr	Minimum	Maximum	Sm. odch.
Muži	31	5,22	2,64	7,58	1,13
Ženy	29	5,9	2,58	7,68	1,13
Celkem	60	5,55	2,58	7,68	1,17

2. Vztah mezi subjektivní fyzickou atraktivitou a životní spokojeností (odpovídá hypotéze A1)

U celého souboru korelovala subjektivní fyzická atraktivita kladně s životní spokojeností ($p<0,05$). Hodnota korelace byla 0,29. Vztah mezi těmito proměnnými jsme analyzovali zvlášť pro podsoubor mužů a pro podsoubor žen. Nebyl však ani u jednoho z podsouborů statisticky významný: pro muže byla hodnota korelace 0,31 a pro ženy 0,26. Hodnota koeficientu determinace pro celý soubor byla 0,08, což znamená, že 8% rozdílů v míře životní spokojenosti můžeme vysvětlit rozdíly v míře subjektivní fyzické atraktivity. Výsledky těchto korelačních analýz jsou uvedeny v tabulce 4.

Tabulka 4. Hodnota korelace mezi subjektivní fyzickou atraktivitou a životní spokojeností.

Skupina	Počet osob	Hodnota korelace
Muži	31	0,31
Ženy	29	0,26
Celkem	60	0,29*

* výsledek průkazný na hladině $p < 0,05$

3. Vztah mezi objektivní fyzickou atraktivitou a životní spokojeností (odpovídá hypotéze A2)

U celého souboru nebyl na hladině významnosti $p < 0,05$ nalezen statisticky významný vztah mezi objektivní fyzickou atraktivitou a životní spokojeností. Hodnota korelace byla 0,12. Vztah mezi těmito proměnnými jsme analyzovali taktéž odděleně pro podsoubor mužů a pro podsoubor žen, ani zde nebyl tento vztah u žádného z podsouborů statisticky významný. Pro muže byla hodnota korelace 0,29 a pro ženy -0,03. Výsledky těchto korelačních analýz jsou uvedeny v tabulce 5.

Tabulka 5. Hodnota korelace mezi objektivní fyzickou atraktivitou a životní spokojeností.

Skupina	Počet osob	Hodnota korelace
Muži	31	0,29
Ženy	29	-0,03
Celkem	60	0,12

4. Subjektivní a objektivní fyzická atraktivita jako prediktory životní spokojenosti (odpovídá hypotéze B)

Při ověřování této hypotézy bylo cílem zjistit, zda životní spokojenost člověka můžeme lépe predikovat na základě subjektivní fyzické atraktivity respondentů či objektivní fyzické atraktivity. Pomocí regresního koeficientu β jsme zjišťovali, který z prediktorů má na závislou proměnnou (pro nás životní spokojenost) větší vliv. Hodnota koeficientu β pro subjektivní fyzickou atraktivitu bylo 0,27 ($p < 0,05$), pro objektivní fyzickou atraktivitu 0,03 – hodnota byla statisticky nevýznamná. Mohli jsme tedy uzavřít, že větší vliv na životní spokojenost má ze dvou zkoumaných prediktorů právě subjektivní fyzická atraktivita. Dále jsme počítali koeficient vícenásobné determinace, který zjišťuje % vysvětleného rozptylu závislé proměnné (životní spokojenosti) lineární kombinací prediktorů (subjektivní a objektivní fyzické atraktivity). Hodnota tohoto koeficientu byla 0,08 a tedy prostřednictvím těchto dvou prediktorů (subjektivní a objektivní fyzické atraktivity) jsme vysvětlili 8% rozptylu životní spokojenosti. Výsledky regresní analýzy jsou uvedeny v tabulce 6.

Tabulka 6. Predikce životní spokojenosti u celého souboru (N=60).

Proměnná	Beta	T	p
SFA	0,27*	2,1	0,03
OFA	0,03	0,28	0,77

SFA – subjektivní fyzická atraktivita OFA – objektivní fyzická atraktivita

* výsledek průkazný na hladině $p < 0,05$

5. Vztah mezi důležitostí fyzické atraktivity pro jedince a těsností vztahu subjektivní fyzické atraktivity a životní spokojenosti (odpovídá hypotéze C)

Soubor respondentů byl rozdělen na dva podsoubory. První tvořili respondenti, pro něž byla jejich fyzická atraktivita spíše nedůležitá či průměrně důležitá (N=34). Do druhého byli zařazeni respondenti, pro něž byla jejich fyzická atraktivita dost nebo velice důležitá (N=26). Pro každý podsoubor byla provedena korelační analýza, aby se zjistilo, zda důležitost fyzické atraktivity je rozhodující pro těsnost vztahu subjektivní fyzické atraktivity a životní spokojenosti. Hodnota Spearmanova koeficientu pořadové korelace pro respondenty z prvního podsouboru (jejich vlastní fyzická atraktivita pro ně nebyla důležitá či byla průměrně důležitá), byla 0,39 ($p < 0,05$), pro respondenty z druhého podsouboru (jejich vlastní fyzická atraktivita pro ně byla dost nebo velice důležitá), byla 0,35 – statisticky nevýznamná. Výsledky korelačních analýz jsou uvedeny v tabulce 7.

Tabulka 7. Hodnota korelace mezi subjektivní fyzickou atraktivitou a životní spokojeností:

u 1. podsouboru, pro jehož respondenty byla vlastní fyzická atraktivita nedůležitá či průměrně důležitá,

u 2. podsouboru, pro jehož respondenty byla vlastní fyzická atraktivita dost nebo velice důležitá.

Skupina	Počet osob	Hodnota korelace
1. podsoubor	34	0,39*
2. podsoubor	26	0,35

* výsledek průkazný na hladině $p < 0,05$

6. Vztah mezi subjektivní spokojeností s vlastní fyzickou atraktivitou a životní spokojeností (odpovídá hypotéze D)

U celého souboru korelovala subjektivní spokojenost s vlastní fyzickou atraktivitou kladně s životní spokojeností ($p < 0,05$). Hodnota korelace byla 0,31. Vztah mezi těmito proměnnými jsme analyzovali zvlášť pro podsoubor mužů a pro podsoubor žen. Pro muže byla hodnota korelace 0,50 ($p < 0,001$) a pro ženy 0,14 – statisticky nevýznamná. Výsledky těchto korelačních analýz jsou uvedeny v tabulce 8.

Tabulka 8. Hodnota korelace mezi spokojeností s vlastní fyzickou atraktivitou a životní spokojeností.

Skupina	Počet osob	Hodnota korelace
Muži	31	0,50**
Ženy	29	0,14
Celkem	60	0,31**

* výsledek průkazný na $p < 0,05$

** výsledek průkazný na $p < 0,001$

3. Diskuse a závěr

Výzkum byl zaměřen především na zjištění těsnosti vztahu mezi fyzickou atraktivitou a životní spokojeností u mladých lidí. Protože je však častý rozdíl mezi vnímáním vlastní fyzické atraktivity a mezi tím, jak na fyzickou atraktivitu člověka nazírají ostatní lidé, rozlišili jsme fyzickou atraktivitu subjektivní a objektivní.

Vztah subjektivní fyzické atraktivity a životní spokojenosti

Jak jsme předpokládali v hypotéze A1, subjektivní fyzická atraktivita korelovala kladně a statisticky významně ($p < 0,05$) s životní spokojeností. Hodnota korelace byla 0,29. U podsouboru mužů a žen jsme z důvodu nízkého počtu respondentů v podsouborech nenalezli statisticky významný vztah mezi těmito proměnnými. Protože jsme pracovali celkově se vzorkem 60 respondentů, je možné předpokládat, že u rozsáhlejšího vzorku by koeficient vyšel průkazný i na hladině statistické významnosti $p < 0,001$. Na základě hodnoty korelace 0,29, která naznačuje nepříliš těsný vztah, a rovněž na základě hodnoty koeficientu determinace 0,08, který nám říká, že pouze 8% rozdílů v míře životní spokojenosti můžeme vysvětlit rozdíly v míře subjektivní fyzické atraktivity, musíme konstatovat, že vztah mezi subjektivní fyzickou atraktivitou a životní spokojeností, ačkoli je statisticky významný, není nikterak výrazný. Ve výzkumu jsme se zabývali pouze vztahem mezi těmito dvěma proměnnými, lze však také uvažovat o kauzálním směru. Zde je možné dojít k závěru, že subjektivně vnímaná fyzická atraktivita ovlivňuje míru životní spokojenosti (tedy lidé, kteří sebe sama považují za atraktivní, jsou důsledkem toho v životě spokojenější ve srovnání s těmi, kteří si o sobě myslí, že jsou neatraktivní). Tento závěr ovšem není jediný možný, jelikož zároveň lze předpokládat, že lidé, kteří jsou spokojenější, se cítí být atraktivnější. Tyto domněnky nacházíme také u Dienera a kol. (1995b). Pokud porovnáваме výsledky s Dienerovými, zjistíme shodu. V jeho první studii byla korelace mezi subjektivní fyzickou atraktivitou a životní spokojeností 0,29. Ve třetí studii, do které byli zahrnuti respondenti jen s vysokou či nízkou mírou SWB, byla hodnota korelace subjektivní fyzické atraktivity a životní spokojenosti dokonce 0,43.

Vztah objektivní fyzické atraktivity a životní spokojenosti

Mezi objektivní fyzickou atraktivitou a životní spokojeností respondentů nebyl nalezen statisticky významný vztah a hypotéza A2 se tak rovněž potvrdila. Hodnota korelace byla 0,12. Bylo tak prokázáno, že objektivně atraktivní jedinci nejsou v životě spokojeni více než lidé objektivně neatraktivní. Naše výsledky jsou opět ve shodě s Dienerovými, jelikož jim prokázaná korelace mezi objektivní atraktivitou a SWB byla taktéž nízká: 0,13. Také v případě podsouborů mužů a žen nebyl nalezen statisticky významný vztah mezi těmito proměnnými.

Subjektivní fyzická atraktivita je tedy v těsnějším vztahu s životní spokojeností než atraktivita objektivní. Tento závěr jistě není příliš překvapivý vzhledem k tomu, že pro pocit životní spokojenosti je důležitější to, jak sami sebe vidíme

(ve smyslu fyzické atraktivity), než jak nás vnímají ostatní. Z dotazníků jsme dále zjistili, že respondenti vnímali sebe sama často jako fyzicky atraktivnější, než jaké hodnocení jim později přisoudili nezávislí posuzovatelé.

Může to odpovídat tzv. pozitivní iluzi mírného sebenadhodnocování, která se běžně vyskytuje u psychicky zdravých a dobře adaptovaných osob (Taylor, Brown, 1988, 1994).

Otázkou zůstává, proč byla hodnota korelace mezi objektivní fyzickou atraktivitou a životní spokojeností natolik nízká, i když je příjemný vzhled v současné době jednou z proklamovaných hodnot. Lze to jednak přisoudit skutečnosti, že i neatraktivní jedinci se mohou prosadit a svými schopnostmi a dovednostmi kompenzovat nedostatky svého vzhledu. Dále je třeba vzít v úvahu fakt, že každý posuzovatel má individuální měřítko krásy, přičemž posuzovatelé se neshodovali na objektivní kráse mladých mužů a žen. Náš výzkum tak podporuje všechny ty studie, které poukazovaly na netěsnost vztahu mezi objektivní fyzickou atraktivitou a životní spokojeností.

Subjektivní fyzická atraktivita jako lepší prediktor životní spokojenosti

Hypotéza B byla rovněž potvrzena a bylo prokázáno, že subjektivní fyzická atraktivita je lepším prediktorem životní spokojenosti než fyzická atraktivita objektivní.

Výzkumy prokázaly, že objektivní podmínky mají relativně malou schopnost vysvětlit rozdíly v subjektivní pohodě, důležitější je, jak jsou vnější okolnosti a události individuálně vnímány a prožívány. Objektivní podmínky tvoří předpoklady, kterým subjekt vkládá význam podle vlastních kritérií. Hodnocení situace pak závisí na osobnostních charakteristikách, očekáváních, aspiraci, normách, srovnávání s ostatními, na minulých zkušenostech apod. (Diener a kol., 1999). Obdobně u fyzické atraktivity lze konstatovat, že samotná představa o vlastní fyzické atraktivitě jedince (o vlastním vzhledu) je důležitější než jeho vzhled skutečný.

Je důležité si uvědomit, že se opět prokázal nevelký vliv fyzické atraktivity na životní spokojenost obecně, jelikož prostřednictvím těchto dvou prediktorů (subjektivní a objektivní fyzické atraktivity) jsme vysvětlili pouze 8% rozptylu životní spokojenosti.

Při korelaci subjektivní fyzické atraktivity s objektivní jsme získali hodnotu 0,28; $p < 0,05$. Diener při stejné korelaci dospěl k hodnotě 0,20. Zajímavý je poznatek, že každý typ atraktivity zvlášť koreloval zcela jinak s životní spokojeností, ačkoli subjektivní fyzická atraktivita koreluje kladně s objektivní fyzickou atraktivitou a tedy lidé, kteří sami sebe většinou posuzovali jako atraktivní, byli také posuzovateli považováni za atraktivní. Zde je však opět nutné si uvědomit, že hodnota korelace 0,28 znamená nepříliš těsný vztah. Také pokud jsme vztah mezi těmito proměnnými počítali pomocí Spearmanova koeficientu pořadové korelace, který není ovlivněn extrémními hodnotami v takovém rozsahu jako původně použitý Pearsonův korelační koeficient, získali jsme hodnotu 0,20, která nebyla statisticky významná. Můžeme tedy uzavřít, že vztah mezi subjektivní

a objektivní fyzickou atraktivitou je na hranici statistické významnosti a není příliš těsný.

Subjektivní významnost fyzické atraktivity a těsnost vztahu subjektivní fyzické atraktivity a životní spokojenosti

Jedinou hypotézu, kterou se nám nepodařilo ověřit, byla hypotéza C o vlivu důležitosti vlastní fyzické atraktivity na těsnost vztahu mezi subjektivní fyzickou atraktivitou a životní spokojeností. Ve výsledcích jsme sice uvedli, že u korelace v rámci podsouboru, pro který fyzická atraktivita příliš důležitá nebyla, byla nalezena statisticky významná hodnota 0,39 a u podsouboru, pro který fyzická atraktivita důležitá byla, jsme našli hodnotu korelace statisticky nevýznamnou – 0,35. Avšak jelikož v druhém podsouboru bylo o 8 lidí méně a hodnoty korelací byly téměř totožné, předpokládáme, že při vyrovnaném počtu respondentů v podsouborech by obě hodnoty vykazaly statistickou průkaznost a můžeme tak uzavřít, že důležitost vlastní fyzické atraktivity nemá vliv na těsnost vztahu mezi subjektivní fyzickou atraktivitou a životní spokojeností. I přesto však předpokládáme, že důležitost fyzické atraktivity ve skutečnosti nese určitý význam, například vzhledem k možnému zkreslení našich výsledků zahrnutím skupiny respondentů, pro něž byla jejich fyzická atraktivita průměrně důležitá, do jednoho z podsouborů. Byli jsme ovšem nuceni tak učinit, jelikož žádný z respondentů neodpověděl, že pro něj fyzická atraktivita není vůbec důležitá. Proto kdybychom do skupiny s nízkou relevancí zahrnuli pouze respondenty, pro něž fyzická atraktivita není příliš důležitá, nebyl by jejich počet dostatečný pro možnost srovnání s těmi, pro které fyzická atraktivita je dost nebo hodně důležitá, a to z důvodu výrazně odlišného rozsahu těchto podsouborů. Je proto možné, že pokud by se nám podařilo rozdělit respondenty do dvou podsouborů, buď s vysokou nebo nízkou relevancí, byl by prokázán těsnější vztah u podsouboru s vysokou relevancí. Diener a kol. (1995b) se zabýval také vlivem důležitosti na vztah fyzické atraktivity a životní spokojenosti, zkoumal však vliv subjektivně vnímané důležitosti vlastní fyzické atraktivity na vztah objektivně posuzované fyzické atraktivity a životní spokojenosti. My jsme již vliv na tento vztah nezkoumali, neboť jsme předpokládali, že vztah mezi těmito proměnnými významný není. Diener ve své studii zjistil hodnotu korelace 0,23 u skupiny s vysokou relevancí a 0,10 u skupiny s nízkou relevancí.

Vztah subjektivní spokojenosti s vlastní fyzickou atraktivitou a životní spokojenosti

Poslední hypotézu, kterou jsme ověřovali a která se taktéž potvrdila, byla hypotéza D, která předpokládala statisticky významný vztah mezi spokojeností s vlastní fyzickou atraktivitou a životní spokojeností. Hodnota korelace 0,31 byla nejvyšší dosaženou hodnotou u celého souboru. Při analýze vztahu těchto proměnných u mužů a žen se zjistilo, že tato vyšší hodnota korelace je dána především nadměrnými hodnotami u mužů - 0,50 ($p < 0,001$), což je nejvyšší naměřená hodnota vůbec, zatímco u žen se tento vztah jako statisticky významný

neprokázal a hodnota korelace byla 0,14. Tyto výsledky můžeme interpretovat tak, že pokud je jednotlivec celkově spokojen se svým vzhledem, je v životě spokojen, a to bez ohledu na skutečnost, zda sám sebe vnímá jako atraktivního či neatraktivního. Naopak, přestože člověk sám sebe pokládá za velmi atraktivního, v životě spokojen být nemusí, protože atraktivně vypadat nechce - a tím pádem se svým vzhledem spokojen není (což však pokládáme za méně pravděpodobné). Otázkou zůstává, proč u mužů jako podsouboru tato hypotéza platí a u podsouboru žen nikoliv. Domníváme se, že tato skutečnost může být způsobena nepatrným počtem žen, které by si připadaly neatraktivní a zároveň by byly spokojeny se svým vzhledem, u mužů je tento stav více pravděpodobný.

Na závěr diskuse bychom chtěli zdůraznit, že vztah mezi fyzickou atraktivitou a životní spokojeností jsme sledovali pouze u mladých lidí ve věku od 19 do 27 let. Lze však předpokládat, že se tento vztah s věkem mění, proto je třeba naše závěry vztahovat pouze pro tuto věkovou skupinu. Není možné s jednoznačností tvrdit, že s postupujícím věkem je vztah mezi fyzickou atraktivitou a životní spokojeností méně těsný, přesto lze vyslovit předpoklad, že ačkoliv např. u žen ve vyšším věku bude patrně těsnější vztah mezi fyzickou atraktivitou a životní spokojeností než u mužů ve stejném věku, obecně budou na významu nabývat takové faktory jako je zdraví, zaměstnání, rodina apod.

Naše výsledky se do značné míry shodovaly s výsledky Dienera a kol. (1995b) a potvrdily tak jeho závěry, stejně jako závěry ostatních studií, které našly podobně zanedbatelný či nepřilíš těsný vztah mezi objektivní fyzickou atraktivitou a životní spokojeností. Objektivně atraktivní lidé dosahují tedy stejné úrovně životní spokojenosti jako objektivně neatraktivní lidé. My k tomu dodáváme, že lidé, kteří si připadají subjektivně atraktivní, dosahují o něco vyšší úrovně životní spokojenosti ve srovnání s lidmi, kteří si připadají subjektivně neatraktivní.

Literatura

- Abbott, A. R., Sebastian, R. J. (1981). Physical attractiveness and expectations of success. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 7.
- Campbell, A., Converse, P. E. & Rodgers, W. L. (1976). *The quality of American life*. New York: Russell Sage Publication.
- Cash, T. (1990). The psychology of physical appearance: aesthetics, attributes, and images. In T. Cash, & T. Pruzinsky (Eds.), *Body images: development, deviance and change* (pp.51–79). New York: Guilford Press.
- Colvin, C. R., & Block, J. (1994). Do positive illusions foster mental health? An examination of the Taylor and Brown formulation [Electronic version]. *Psychological Bulletin*, 116, 1.
- Colvin, C. R., & Block, J. (1995). Overly positive self-evaluations and personality: Negative implications for mental health [Electronic version]. *Journal of Personality and Social Psychology*, 68, 6.
- Costa, P. T. Jr., & McCrae, R. R. (1980). Influence of extraversion and neuroticism on subjective well-being: Happy and unhappy people. *Journal of Personality and Social Psychology*, 38.
- Cutler, S. J. (1976). Membership in different types of voluntary associations and psychological well-being. *The Gerontologists*, 16.

- DeNeve, K. M., & Cooper, H. (1998). The happy personality: A meta-analysis of 137 personality traits and subjective well-being. *Psychological Bulletin*, 124, 2.
- Diener, E., Diener, M. & Diener, C. (1995a). Factors predicting the subjective well-being of nations [Electronic version]. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69, 5.
- Diener, E., Diener, M. (1995 b). Cross-cultural correlates of life satisfaction and self-esteem [Electronic version]. *Journal of Personality and Social Psychology*, 68,4.
- Diener, E., Lucas, R. E.& Oishi, S. (2002). Subjective well-being. In C. S. Snyder, & S. J. Lopez (Eds.), *Handbook of positive psychology*. Oxford: Oxford University Press.
- Diener, E., Suh, E. M., Lucas, R. E.& Smith, H. L. (1999). Subjective well-being: Three decades of progress. *Psychological Bulletin*, 125, 2.
- Diener, E., Wolsic, B.& Fujita, F. (1995b). Physical attractiveness and subjective well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69, 1.
- Feingold, A. (1990). Gender differences in effects of physical attractiveness on romantic attraction: A comparison across five research paradigma. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59.
- Pavot, W., Diener, E. (1993). The affective and cognitive context of self-reported measures of subjective well-being. *Social Indicators*, 28, 1–20.
- Poter, G. L. (1985). The physical attractiveness phenomena. New York: Plenum Press. Simpson, J. A., Gangestad, S. W.& Lerma, M. (1990). Perception of physical attractiveness: Mechanisms involved in the maintenance of romantic relationships [Electronic version]. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59, 6.
- Taylor, S. E., & Brown, L. (1994). Positive illusions and well-being revisited: separating fact from fiction. *Psychological Bulletin* 116, 1.
- Taylor, S. E., & Brown, L. (1988). Illusion and well-being: A social psychological perspective on mental health. *Psychological Bulletin* 103, 2.
- Veenhoven, R. (1984). Correlates of happiness: 7,836 findings from 603 studies in 69 nations: 1914–1994. Unpublished manuscript. Rotterdam: Erasmus University.
- Veenhoven, R. (Ed.). (1989). How harmful is happiness? Consequences of enjoying life or not. (pp.44–60). Rotterdam: University of Rotterdam Press.

LIFE SATISFACTION IN RELATION TO PHYSICAL ATTRACTIVENESS

The report concerns the relationship between the life satisfaction and physical attractiveness of young people. The research was organised in the form of taking the photos of a selected sample of 60 students attending The Faculty of Arts at The Masaryk University. The photographed students filled out the questionnaires in which they subjectively evaluated their own physical attractiveness and the degree of their own life satisfaction. The photos of the students were consequently evaluated by 60 independent raters (also students); their scores represented the value of the objective physical attractiveness for us. In correspondence with other foreign researches we discovered whereas the relationship between subjectively perceived physical attractiveness and life satisfaction is positive and statistically significant, it is not a case of the relationship between objective physical attractiveness and life satisfaction. We also found statistically significant relationship between a satisfaction with own physical attractiveness and life satisfaction. The main contribution of our report is the discovery, that whereas objectively attractive people attain the same level of life satisfaction like objectively unattractive people, subjectively attractive people attain higher level of life satisfaction in comparison with subjectively unattractive people.

Key words: physical attractiveness, life satisfaction, subjective perception, objective perception, importance (significance) of physical attractiveness